

SPRAWIEDLIWY HANDEL

BIULETYN INFORMACYJNY

PAŹDZIERNIK–LISTOPAD 2015

Rok 4, Nr 12 5 listopad 2015 r.

WYBORY PARLAMENTARNE

W kontekście wyborów parlamentarnych 12 polskich organizacji pozarządowych z inicjatywy Instytutu Globalnej Odpowiedzialności stworzyło manifest skierowany do kandydatów. Apelowaliśmy w nim o złożenie zobowiązania do zajęcia się palącymi kwestiami w polityce zagranicznej i krajowej, dotyczącymi polityki rozwojowej. Zaniedbanie tych problemów już dziś skutkuje między innymi falą uchodźców i migrantów docierających do Europy.

„Globalny system gospodarczy faworyzuje bogatych, a krzywdzi ubogich. Dzieje się to zarówno na poziomie poszczególnych krajów, również w Polsce, jak też w relacjach międzynarodowych. Kraje rozwijające się są ofiarą nieodpowiedzialnej polityki krajów globalnej Północy, w tym Polski. Musimy sobie uświadomić, że nasza polityka ma na to wpływ i może to zmienić. Jeśli Sejm podejmie właściwe działania, np. przyczyni się do zlikwidowania rajów podatkowych, wprowadzenia sprawiedliwych reguł handlu, wspierania zrównoważonego rolnictwa, to jest szansa, że sytuacja w biednych państwach

zmieni się na tyle, że ludzie nie będą z nich uciekać, narażając się na śmierć. Sądzymy, że dzięki takim działaniom również mniej Polaków będzie emigrować w poszukiwaniu lepszego życia na Zachodzie” – powiedział Marcin Wojtalik z IGO.

Manifest skupiał się na pięciu obszarach:

1. Międzynarodowe przepływy finansowe muszą być przejrzyste, uczciwe i korzystne dla Polski oraz krajów biedniejszych.
2. Konieczne są sprawiedliwe reguły handlu, eliminujące nieuczciwe praktyki dużych podmiotów.
3. Uregulowanie działalności korporacji i zrównoważone zamówienia publiczne są drogą do poprawy losu milionów ludzi.
4. Wsparcie rolników jest drogą do rozwoju lokalnego, ochrony środowiska i rozwiązania problemu głodu.
5. Polska współpraca rozwojowa musi być na miarę oczekiwanej roli Polski w świecie.

Manifest podpisało 169 kandydatów z 5 komitetów wyborczych.

Więcej informacji na stronie:

www.GlosujOdpowiedzialnie.pl

W NUMERZE

1. WYBORY PARLAMENTARNE..... 1
2. ŚNIADANIE FAIR TRADE W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM..... 1
3. WAŻNY KROK UE W STRONĘ SPRAWIEDLIWEGO HANDLU..... 2
4. TAK DLA SPRAWIEDLIWEGO SOKU POMARAŃCZOWEGO!..... 2
5. RAPORTY ROCZNE ORGANIZACJI SPRAWIEDLIWEGO HANDLU..... 2
6. NOWE CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU – WSTĘPNA ANALIZA..... 3
7. CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU ONZ A SPRAWIEDLIWY HANDEL..... 4
8. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ AZJATYCKIEGO PRZEMYSŁU TEKSTYLNEGO..... 4
9. UNFSS..... 4
10. PRODUCENCI RĘKODZIEŁA KORZYSTAJĄ Z FAIR TRADE..... 5

ŚNIADANIE FAIR TRADE W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM

14 października w PE odbyło się doroczne Fair Trade Breakfast. Obok licznych europarlamentarzystów z krajów UE wspierających Ruch Fair Trade, ważnym gościem wydarzenia była Komisarz Cecylia Malmstrom, która zaprezentowała nową strategię KE nt. Handlu i Inwestycji. Przy Polsko-Rumuńsko-Czeskim stoliku skorzystaliśmy z okazji spotkania z europosełem Bogdanem Wentą. Pan poseł deklaruje poparcie dla postulatów Ruchu FT w ramach swojej pracy w PE. Fair Trade Breakfast jest cyklicznym wydarzeniem promującym Sprawiedliwy Handel w PE, organizowanym przez Fair Trade Advocacy Office. Ruch FT z Polski reprezentował Tadeusz Makulski z Polskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwego Handlu.

Na zdjęciu od lewej: europoseł Bogdan Wenta, europosłanka Linda Mc Evan (szefowa europarlamentarnej grupy posłów wspierających Fair Trade), Tadeusz Makulski (PSSH).

WAŻNY KROK UE W STRONĘ SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

14 października 2015 Komisja Europejska opublikowała nową Strategię Handlu i Inwestycji UE. Prezentując ją podczas Śniadania Fair Trade w PE, Cecilia Malmström - Komisarz UE ds. Handlu, zaprezentowała szereg nowych inicjatyw mających wspierać wdrażanie Sprawiedliwego Handlu, **„Handel z korzyścią dla wszystkich: W kierunku bardziej odpowiedzialnej polityki handlowej i inwestycyjnej”**.

W planie nowej polityki handlowej UE Komisja przyznała, że Sprawiedliwy Handel przyczynia się do rozwoju bardziej zrów-

noważonych możliwości handlowych dla drobnych producentów z państw rozwijających się. Zaprezentowała także listę planowanych proaktywnych inicjatyw, takich jak wspieranie delegatów unijnych w promocji Sprawiedliwego Handlu wśród drobnych producentów krajów rozwijających się oraz wprowadzenie nagrody „Europejska stolica Sprawiedliwego Handlu”. Ruch Ruch Fair Trade z radością przyjął zauważenie przez Komisję Europejską, że wprowadzenie w życie zasad Sprawiedliwego Handlu w nowej

strategii unijnej musi angażować możliwości i szanse pochodzące od obywateli, przedsiębiorców, drobnych wytwórców i władz lokalnych oraz w sposób odpowiedni wykorzystywać wszystkie oddolne inicjatywy w tym zakresie.

Ruch FT pozytywnie przyjmuje również stwierdzenie, że „handel nie powinien być celem samym w sobie”. Jednocześnie wzywa Komisję Europejską do implementacji nowej unijnej agendy zakładającej, że ludzie i planeta są najważniejsi, zgodnie z wezwaniem Sojuszu Alternative Trade Mandate. Za pozytywne uznano także zobowiązanie Komisji do zapewnienia przejrzystości na wszystkich etapach negocjacji handlowych. Marginalizowani producenci oraz pracownicy najemni muszą mieć możliwość zabrania głosu podczas negocjowania umów handlowych.

Źródło: Fair Trade Advocacy Office

TAK DLA SPRAWIEDLIWEGO SOKU POMARAŃCZOWEGO!

Podczas gdy supermarkety w całej Europie osiągają ogromne zyski ze sprzedaży soku pomarańczowego pod własną marką, większość robotników i rolników pracujących przy zbiorach i przetwarzaniu tych owoców żyje w nędzy.

Podpisz [petycję!](#)

RAPORTY ROCZNE ORGANIZACJI SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Report roczny Fairtrade International

Opublikowany we wrześniu raport roczny Fairtrade International (2014-2015) zawiera optymistyczne dane. W 2014 roku wartość sprzedaży produktów z certyfikatem Fairtrade zanotowała znaczny wzrost i wyniosła 5.9 miliarda funtów na całym świecie, z czego większość pochodziła z rynków rozwiniętych się, takich jak Kanada (40% wzrost sprzedaży). Struktury Fairtrade International są obecne w 74 krajach. Według raportu system wpływa na poprawę warunków życia 1,5 miliona rolników i pracowników najemnych, którzy

uzyskują korzyści z certyfikacji Fairtrade. Pełny raport dostępny jest [tutaj](#).

Report roczny WFTO

Równoległe z raportem FI ukazał się raport roczny Światowej Organizacji Sprawiedliwego Handlu (WFTO, *World Fair Trade Organization*) za 2014 rok. WFTO zainicjowało narzędzie nazwane WFTO Guarantee System, które ma na celu zagwarantować i służyć weryfikacji stosowania się członków organizacji do 10 Zasad Sprawiedliwego Handlu. System ten jest obecnie implementowany przez ponad 2/3

członków. Po przeprowadzeniu procedury certyfikacyjnej Organizacji Sprawiedliwego Handlu (*Fair Trade Organizations*) uzyskują prawo zamieszczania znaku na opakowaniach sprzedawanych przez siebie produktów – zarówno rękodzieła jak i spożywczych. Pełen raport roczny WFTO można przeczytać [tutaj](#).

Report roczny WFTO-Europe

„Wspólna budowa sprawiedliwej gospodarki światowej” (*„Together building a fair world economy”*) - tak brzmi główny przekaz rocznego raportu WFTO-Europe (*World Fair Trade Organization-Europe*) za rok 2014-2015. Raport przedstawia główne aktywności oraz osiągnięcia europejskiego oddziału WFTO w okresie od kwietnia 2014 do kwietnia 2015. WFTO-Europe zrzesza 76 organizacji i firm. Są wśród nich sieci Sklepów Świata (Belgia, Francja, Włochy, Niemcy, Austria), organizacje krajowe zrzeszające organizacje SH (Niemcy, Francja, Hiszpania, Włochy) oraz pojedyncze organizacje i firmy z 18 krajów Europy. Pełen raport można przeczytać [tutaj](#).

NOWE CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU – WSTĘPNA ANALIZA

25 września w Nowym Jorku przywódcy z całego świata spotkali się na trzydniowym szczycie ONZ w sprawie przyjęcia 17 celów zrównoważonego rozwoju (Sustainable Development Goals -SDGs).

„Po raz pierwszy Organizacja Narodów Zjednoczonych zgodziła się na realizację szeregu wspólnych celów, które obejmą wszystkie podmioty, eliminując tym samym dawne rozróżnienie na kraje Północy i Południa. Takie podejście jest poprawą samą w sobie w porównaniu do poprzednich Milenijnych Celów Rozwoju” – oświadczył Sergi Corbalán, dyrektor wykonawczy FTAO.

Spośród 17 zaprezentowanych celów szczególnie cieszy zobowiązanie do promowania **zrównoważonej produkcji i konsumpcji** (12. cel). Każdego dnia dostrzegamy różnicę jaką zrównoważona produkcja (od sprawiedliwych cen, aż po odpowiednie warunki pracy) przynosi zmarginalizowanym producentom i pracownikom najemnym. Zwracamy również uwagę na znaczenie informowania konsumentów na temat wpływu i skutków ich decyzji.

Ponadto cieszymy się z zauważenia **roli, jaką odgrywa sektor prywatny** w realizacji nowych celów SDGs. Sukces

Sprawiedliwego Handlu pokazuje jak wielki wpływ sektor ten może mieć na zrównoważony rozwój oraz eliminację ubóstwa. Jednak rola sektora prywatnego nie powinna być postrzegana jedynie pod kątem współpracy wielkich firm z rządami. Zorganizowane grupy producentów, jak na przykład spółdzielnie drobnych rolników, powinny zostać kluczowymi partnerami rządów przy praktycznym wprowadzaniu nowej agendy.

Nierozłącznym elementem wprowadzania celów SDGs będzie **wielostronna współpraca zainteresowanych stron**. Sprawiedliwy Handel jest bardzo dobrym przykładem ilustrującym współpracę, w której podmioty z całego świata spotykają się na różnych etapach łańcucha dostaw, by zapewnić marginalizowanym producentom i pracownikom dostęp do rynku, zagwarantować im zrównoważone źródła utrzymania oraz godne warunki pracy, jak również zwalczać pracę dzieci oraz zachęcać do zrównoważonego rolnictwa sprzyjającego środowisku. Doświadczenie pokazuje, że wielostronna współpraca jest owocna wówczas, gdy głos słabszych stron jest należycie słyszany, na co

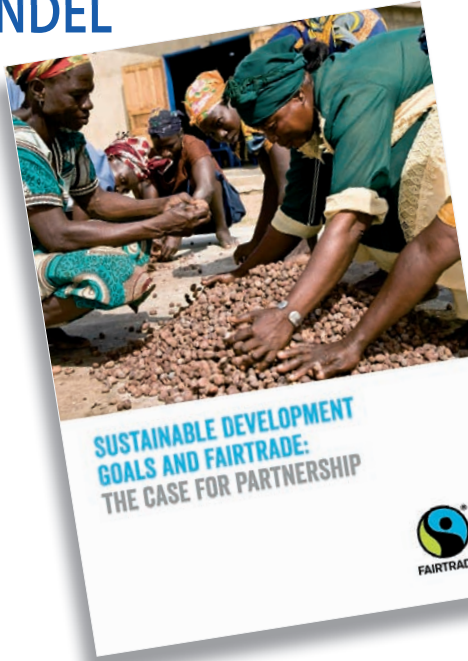
wskazuje również ostatni raport Fairtrade Foundation.

Jednak pomimo tych interesujących perspektyw, mamy także pewne **obawy**. Cel 17 zdaje się chronić wizję liberalizacji handlu jako rozwiązania idealnego. Handel nie jest ujęty jako strategia poprawiająca źródła utrzymania, lecz raczej jako cel sam w sobie. Organizacje pozarządowe założyły Alternative Trade Mandate Alliance, który wzywa rządy do umieszczenia ludzi i planety w centrum ich strategii handlowych. Musimy być pewni, że reguły i strategię handlowe nie wpływają negatywnie na możliwość zrównoważonych źródeł utrzymania. Potrzebne są także bardziej przejrzyste i sprawiedliwe łańcuchy dostaw, jak również minimalne standardy społeczne oraz środowiskowe, które będą stosowane i kontrolowane. Rządy powinny promować praktyki i zasady Sprawiedliwego Handlu poprzez wprowadzenie publicznej polityki środowiskowej wspierającej Fair Trade.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU ONZ A SPRAWIEDLIWY HANDEL

Fairtrade International opublikowało raport, w którym zaprasza sektor publiczny i prywatny, organizacje pozarządowe oraz obywateli do wspólnej pracy mającej na celu wprowadzenie w życie Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ

Cele Zrównoważonego Rozwoju, przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ we wrześniu 2015 roku, to ambitny zestaw 17 nadrzędnych celów globalnych na rzecz zwalczania ubóstwa i osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Służą one zakończeniu ubóstwa „wszędzie i we wszystkich jego formach”. Są też ogromną

szansą na poprawę warunków życia 1,3 miliarda drobnych rolników i pracowników najemnych.

Raport *Sustainable Development Goals and Fairtrade: the case for partnership* przeznaczony jest przede wszystkim dla rządów, jako narzędzie pozwalające zrozumieć w jaki sposób Sprawiedliwy Handel może wspierać realizację SDGs. Skierowany jest także do organizacji partnerskich, takich jak przedsiębiorstwa, które chciałyby lepiej zrozumieć w jaki sposób mogą współpracować z ruchem FT aby osiągnąć prawdziwy i trwały postęp w realizacji celów.

Źródło: Fairtrade International

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ AZJATYCKIEGO PRZEMYSŁU TEKSTYLNEGO

Ze względu na swój znaczący wpływ na zasoby i środowisko naturalne, handel, zatrudnienie, rozwój umiejętności oraz poziom życia ludzi, przemysł tekstylny pozostaje sektorem o największym znaczeniu zarówno dla krajów rozwiniętych, jak i rozwijających się na całym świecie. Kraje azjatyckie, znane z wytwarzania i przetwarzania tekstyliów, pozostają kluczowymi graczami. Ostatnio do grupy tej dołączył Mjanmar (Birma), który staje się coraz bardziej atrakcyjnym kierunkiem dla zagranicznych inwestycji w przemysł tekstylny.

Analizę przedstawiającą wyzwania i możliwości stojące przed zrównoważonym rozwojem tego przemysłu w Azji, wraz ze spojrzeniem ekspertów i konkretnymi przykładami projektów SWITCH-Asia realizowanymi w tym obszarze, można pobrać [tutaj](#).

Źródło: SWITCH-Asia

UNFSS

United Nations Forum on Sustainability Standards

Forum ONZ ds. Zrównoważonych Standardów (*the United Nations Forum on Sustainability Standards, UNFSS*) ma na celu ułatwienie oraz wzmocnienie efektywnego i aktywnego uczestnictwa krajów rozwijających się w międzynarodowym dialogu dot. dobrowolnych norm zrównoważonego rozwoju. W swoich trzech najnowszych publikacjach UNFSS przeanalizowało znaczenie współpracy rządu ze społeczeństwem obywatelskim w dziedzinie rolnictwa ekologicznego.

Chcemy zwrócić szczególną uwagę na [Raport dotyczący współpracy między sektorem publicznym i prywatnym w zakresie polityki, norm, przepisów i ułatwień handlowych dla rolnictwa ekologicznego](#) (*Public-Private Collaboration on Policy, Standards, Regulations and Trade Facilitation for Organic Agriculture*), w którym przedstawiono *case studies* opisujące współpracę pomiędzy rządami i społeczeństwem obywatelskim w Afryce Południowej, Danii, krajach Pacyfiku, Mołdawii i Stanach Zjednoczonych.

Sprawozdania te dostarczają ciekawych materiałów do przemysłu dla Ruchu Fair Trade w kontekście [trwającej dyskusji nt. roli samorządów w ruchu Fair Trade](#). Jest to temat, na który FTAO wraz z CLAC opublikowały wyniki pierwszej części wspólnych badań w obszarze [polityki publicznej w kwestii wspierania sprawiedliwego i solidarnego handlu](#), (*„Public policies in support of fair and solidarity trade”*), skupiających się na Kolumbii, Ekwadorze i Brazylii, oraz Francji, Włochach i Hiszpanii.

Źródło: Fair Trade Advocacy Office

PRODUCENCI RĘKODZIEŁA KORZYSTAJĄ Z FAIR TRADE

Rękodzieło jest jednym z najłatwiej dostępnych źródeł dochodu dla kobiet i ich rodzin. Sektor ten ma bogate i zróżnicowane znaczenie dla świata. Mieści w sobie wiekowe tradycje i techniki produkcji przekazywane z pokolenia na pokolenie. Skupia ludzi posiadających wyjątkowy talent i pasję do wykonywania pracy własnymi rękami. Na przykład, członkowie organizacji Sprawiedliwego Handlu *Selyn* na Sri Lance ożywili i zrewitalizowali przemysł związany z krosnem ręcznym w swoim kraju. Połączyli oni bogate, tradycyjne rękodzieła ze współczesnym stylem swojego społeczeństwa. Od 1991 roku organizacja ta tworzy nową przestrzeń dla kulturowego dziedzictwa krosna ręcznego Sri Lanki, dzięki czemu stało się ono nie tylko bardziej popularne, ale również bardziej rozpoznawalne.

Obecnie Sprawiedliwy Handel zaczyna obejmować więcej produktów niż kiedykolwiek wcześniej. Wraz ze wzrostem liczby organizacji zainteresowanych sprzedażem i nabywaniem produktów Fair Trade, pojawiają się zmiany w zapotrzebowaniu na te produkty. W 1992 rękodzieło stanowiło około 80% sprzedanych produktów Fair Trade, zaś pozostałe 20% stanowiły produkty żywnościowe. Jednak w przeciągu 10 lat proporcje te uległy odwróceniu. W 2002 produkty żywnościowe stanowiły 76%, a rękodzieło 26%¹.

Pomimo zmiany proporcji popytu, rękodzieło pozostaje kluczowe dla wielu ludzi na całym świecie. Wynika to z faktu, że może być ono produkowane przy użyciu stosunkowo małych nakładów. Producent

ci rękodzieła to często ludzie nie posiadający ziemi, albo nie będący w stanie podjąć innej aktywności ekonomicznej. Światowa Organizacja Sprawiedliwego Handlu (*World Fair Trade Organization*) uznała zatem rękodzieło za przemysł generujący największą aktywność w krajach o niskim stopniu rozwoju.

W wielu regionach świata rękodzieło jest najłatwiej dostępnym źródłem dochodu dla kobiet. Jednak uzyskanie przyzwoitego dochodu ze sprzedaży produktów wykonanych ręcznie może być bardzo trudne. Wielu wytwórców rękodzieła napotyka trudności i często pada ofiarą wysysku, przede wszystkim poprzez niesprawiedliwe wynagrodzenie za swoje produkty.

rzemiosła, przyciąga rzesze turystów z całego świata. Ich napływ spowodował wzrost zapotrzebowania na pamiątki, ale również zwiększył wykorzystywanie lokalnych wytwórców rękodzieła przez pośredników. Sprzedawcy na ulicach narzucają turystom wysokie ceny za produkty wykonane przez lokalnych rzemieślników, którzy dostarczają im je po bardzo niskich cenach. Wielu z tych sprzedawców, wykorzystując ich ciężką pracę, ukrywa przed lokalnymi rzemieślnikami ceny zakupu i miejsca, w których są sprzedawane.

Aby walczyć z tymi niesprawiedliwymi praktykami, miejscowa organizacja *Mitra Bali* zaczęła informować wytwórców o ich prawach i pomagać im w zmianie modelu handlowego. Znając wartość swojego fachu i swoich umiejętności, zaczęli oni domagać się sprawiedliwej zapłaty za swoją pracę. Doprowadziło to do zmiany schematu handlu rękodziełem na wyspie. Kampanie i głębokie zaufanie do zasad Fair Trade pomogło już *Mitra Bali* dotrzeć do tysięcy domów na Bali.

Przykład ten pokazuje, że SH może być znaczącą siłą w zwalczaniu praktyk handlo-

Jednym z pozytywnych przykładów są rzemieślnicy z Bali. Ta piękna wyspa archipelagu Indonezyjskiego dzięki swoim dziewiczym plażom, bogatej kulturze i tradycji

wych, które wykorzystują producentów. 10 Zasad Sprawiedliwego Handlu nie tylko narzuca płacenie sprawiedliwych wynagrodzeń, ale również wzmacnia poczucie sprawczości producentów.

Rodzina wytwórców rękodzieła Światowej Organizacji Sprawiedliwego Handlu wzrasta z każdym rokiem i coraz bardziej zbliża się do zrealizowania swojego celu – umożliwienia producentom poprawy swojego losu poprzez Sprawiedliwy Handel i zapewnienie, że ich głos zostanie usłyszany.

Autor: Anton Delchev

Źródło: *World Fair Trade Organization*

¹ Boonman, M., Huisman, W., Sarruco-Fedorovtsev, E. and Sarruco T. (2011) Fair Trade Facts and Figures: A success story for producers and consumers, p.23.

Wydawcą niniejszego Biuletynu jest PSSH (Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu) – organizacja członkowska WFTO, www.sprawiedliwyhandel.pl

Materiał wydawany w ramach projektu Vote4FT, współfinansowanego ze środków UE. Za przedstawione treści odpowiada Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu. Bieżące informacje na temat działalności Stowarzyszenia dostępne są na naszym profilu FB.

Zespół redakcyjny: Tadeusz Makulski, Anna Skowera. **Kontakt:** info@sprawiedliwyhandel.pl